

The Reasons of Students Not Attending in the Lesson in Distance Education and the Strategies Used by Teachers to Ensure Their Engagement in the Class

Mehmet ÖZDOĞRU *¹

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 06/05/2021

Accepted: 12/10/2021

Online: 31/12/2021

Published: 31/12/2021

Keywords:

Distance education

Student participation

Participation in the lesson

Live lesson

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the reasons why students do not attend in the lessons in distance education and the strategies used by teachers to ensure engagement in the lesson according to teachers' opinions. The research has been designed according to the case study design, one of the qualitative research designs. The study group of the research consists of 20 teachers who work in the primary and secondary schools in Eskişehir, who work in the distance education process. The semi-structured interview form developed by the researcher was used to collect the research data. During the data collection process, face-to-face interviews were held with the participants, and the analysis of the data obtained was made in accordance with the content analysis method. According to the findings obtained from the study, teachers' opinions regarding the reasons for students not attending in the lessons in distance education were grouped under two themes: student-induced reasons and non-student reasons. The reasons for students not attending in the lesson in distance education were expressed by teachers as low motivation / unwillingness, lack of awareness of responsibility, apathy, feeling cold / bored from the lesson and fatigue. Non-student reasons are the excessive course hours, the lack of interactive lectures, the lack of attendance requirement, the weakening of student / teacher communication, the prolongation of the distance education process, the limitation of feedback and feedback, the participation does not affect the course grade, the curriculum is based on face-to-face education, again after face-to-face training. The transition to

distance education, situations caused by parents, some lessons being practical, lack of technological infrastructure and equipment, internet connection problem, early start of classes, unsuitable home environment, and overlap between TV broadcasts and live lesson hours. The strategies used by teachers to ensure the attendance of students in the lessons in distance education are clustered under two themes: student-oriented strategies and practical strategies. The student-oriented strategies that teachers use while ensuring the attendance of students in the lessons in distance education are expressed as establishing closeness, detecting their interests, keeping their curiosity alive and taking into account individual differences. Practical strategies include enriching the lesson with interactive activities, flexibility in lesson hours, gamification, enabling interaction, involving parents in the process, cooperating with group teachers, providing peer support, taking into account their interests, using different tools, getting support from the counseling service, and sharing lesson-based participation statistics with parents.

* Corresponding Author, mehmetozdogru26@gmail.com

¹ Ministry of Education, Eskişehir, Turkey

Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin Derse Katılmama Nedenleri ve Derse Katılımı Sağlamaya Yönelik Öğretmenlerin Kullandıkları Stratejiler

MAKALE BİLGİ

Makale Geçmişi:

Geliş: 06/05/2021

Kabul: 12/10/2021

Çevrimiçi: 31/12/2021

Yayın: 31/12/2021

Anahtar Kelimeler:

Uzaktan eğitim

Öğrenci katılımı

Derse katılım

Canlı ders

ÖZET

Bu araştırmanın amacı uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerini ve derse katılımı sağlamaya yönelik öğretmenlerin kullandıkları stratejileri öğretmen görüşlerine göre incelemektir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması desenine göre kurgulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Eskişehir ilinde ilkokul ve ortaokullarda görev yapan uzaktan eğitim sürecinde görev alan 20 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Veri toplama sürecinde katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılmış, ulaşılan verilerin analizi içerik analizi yöntemine uygun olarak yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri öğrenciden kaynaklı nedenler ve öğrenci dışı nedenler olmak üzere iki temada toplanmıştır. Öğretmenler tarafından uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmamalarında öğrenciden kaynaklı nedenler motivasyon düşüklüğü/isteksizlik, sorumluluk bilincinin gelişmemesi, ilgisizlik, dersten soğuma/sıkılma ve yorgunluk olarak ifade edilmiştir. Öğrenci dışı nedenler ise ders saatlerinin fazlalığı, derslerin interaktif işlenmemesi, devam zorunluluğunun olmaması, öğrenci/öğretmen iletişiminin zayıflaması, uzaktan eğitim sürecinin uzaması, dönüt ve geri bildirim kısıtlılığı, katılımın ders notunu etkilememesi, müfredatın yüz yüze eğitime göre olması, yüz yüze eğitimden sonra tekrar uzaktan eğitime geçilmesi, velilerden kaynaklı durumlar, bazı derslerin uygulamaya dönük olması, teknolojik alt yapı ve araç-gereç eksikliği, internet bağlantı sorunu, derslerin erken saatte başlaması, ev ortamının uygun olmaması ve TV yayınları ile canlı ders saatlerinin çakışması olarak sıralanmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamada kullandıkları stratejiler öğrenciye dönük stratejiler ve uygulamaya dönük stratejiler olmak üzere iki tema altında kümelenebilir. Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlarken kullandıkları öğrenciye dönük stratejiler yakınlık kurma, ilgilerini tespit etme, merak duygularını canlı tutma ve bireysel farklılıkları dikkate alma olarak ifade edilmiştir. Uygulamaya dönük stratejiler ise dersi interaktif etkinliklerle zenginleştirme, ders saatlerinde esneklik, oyunlaştırma, etkileşimi sağlama, sürece velileri dâhil etme, zümre öğretmenlerle işbirliği yapma, akran desteğini sağlama, ilgi alanlarını dikkate alma, farklı araçları kullanma, rehberlik servisinden destek alma ve ders bazlı katılım istatistiklerini velilerle paylaşma olarak sıralanmıştır.

1. Giriş

COVID-19 salgını sebebiyle 2019-2020 eğitim öğretim yılının ikinci yarısından itibaren 194 ülkede okullar ülke genelinde kapatılmış, Türkiye’de ise 2020 yılı Mart ayının ikinci haftasında okullarda yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Okullarda yüz yüze eğitime ara verilmesinin hemen ardından acil olarak uzaktan öğrenme araçları ve imkânları kullanılarak öğrenmenin sürekliliği sağlanmaya çalışılmış, uzaktan eğitim faaliyetlerine başlanmıştır (TEDMEM, 2020).

Uzaktan eğitim, birbirinden uzakta olan öğrenci ve öğretmenlerin yazılı ve elektronik iletişim araç-gereçlerini kullanarak görüntülü ve sesli, planlı bir ders programı güdümünde, iletişim kurarak öğrenmenin gerçekleştirildiği süreç olarak tanımlanabilir (İşman, 2011). Allen ve Seaman (2017) uzaktan eğitimi öğrenci ile öğretmenin farklı yerlerde bulunduğu, senkron veya asenkron olarak birden fazla teknoloji kullanılarak verilen eğitim olarak ifade etmektedir. Schlosser ve Simonson (2002)’a göre uzaktan eğitim, yüzyüze ve diğer eğitim yöntem ve tekniklerin birlikte kullanılabil-diği, öğretici ve öğretmenin fiziki olarak ayrı mekânlarda bulunduğu eğitimdir.

Yüz yüze yapılan eğitim programlarında bazı dersler uzaktan eğitimle yapılabileceği gibi yaşanan süreçte de görüldüğü üzere yüz yüze eğitimin yapılamadığı durumlarda da dersler internet tabanlı olarak uzaktan eğitim imkânı ile sunulabilmektedir (Aydın, 2011). Uzaktan eğitim hizmetinin kalitesi açısından dersi verecek öğretmenlerin niteliği ve çevrimiçi öğrenme-öğretme ortamlarına ilişkin bilgi, beceri ve deneyimi büyük önem taşımaktadır (Sae-Khow, 2014).

Uzaktan eğitim, geleneksel eğitim öğretim faaliyetlerinin yapılamadığı durumlarda eğitimin devam etmesini sağlayan bir sistemdir. Bu sayede öğrenciler eğitim haklarından mahrum kalmamakla birlikte, öğrenme etkinliklerine dâhil olabilmektedir (Arat ve Bakan, 2011). Ancak COVID-19 salgını döneminde yapılan birtakım araştırmalar uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılımlarında sorunlar yaşandığını göstermektedir. Can (2020) araştırmasında canlı derslere katılımın düşük olduğunu, Bayburtlu (2020) uzaktan yapılan derslere öğrencilerin katılım düzeylerinin istenilen seviyede olmadığını, Bakioğlu ve Çevik (2020) uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler ile yaşanan problemlerden birisinin derslere katılmama olduğunu ve Bağrıaçık & Banyard (2020) ise araştırmalarında uzaktan eğitimde öğrencilerin güdülenememe sorununu yaşamalarının derse katılımında engel teşkil ettiğini tespit etmiştir.

Öğrenci başarısını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden birisi de öğrencilerin derse katılımıdır (Hijazi ve Naqvi, 2006). Etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesi için öğrencinin derse katılımının sağlanması gerekmektedir (Yavuz, Gülmez ve Özkaral, 2016).

Christenson, Reschly & Wylie (2012) derse katılımı, öğrencilerin etkin biçimde öğrenme eylemlerine dâhil olmaları olarak tanımlarken Skinner vd. (2009) ise katılımı, bir bireyin öğrenme aktivitelerine dahil olma niteliği olarak tanımlamaktadır

Öğrenci katılımını üç alt düzeyde incelemektedir. Bunlar davranışsal katılım, duyuşsal katılım ve bilişsel katılımıdır. Davranışsal katılımdan kasıt, öğrenenlerin derse devam etmesi ve etkinliklere dâhil olmalarını; duyuşsal katılım, etkinliklere dâhil olma sürecine dönük olarak istekliliği; bilişsel katılım ise gerçekleştirilen etkinliklerde öğrenmeye dönük olarak zihinsel çaba sarf etmeyi içermektedir (Fredrick, Blumenfeld ve Paris, 2004).

Öğrenci katılımı, giderek başarılı sınıf eğitiminin bir göstergesi ve giderek artan okul geliştirme faaliyetlerin önemli bir sonucu olarak görülmektedir (Kenny, Kenny ve Dumont, 1995). Fredricks, Blumenfeld ve Paris (2004) çalışmalarında, katılımın olumlu akademik sonuçlarla ilişkili oluşunu ve öğretmen ve akran desteğiyle pekiştirildiğinde daha olumlu sonuçlar doğuracağını ortaya koymuştur. Öğrencilerin derslere katılımı, akademik başarıları (Appleton, Christenson ve Furlong, 2008; Eccles ve Wang, 2012), seçmek istedikleri meslek (DeWitt vd., 2011; Maltese ve Tai, 2010; Tytler ve Osborne, 2012) ve okul terk etme oranı (Archambault vd., 2009) gibi faktörler üzerinde oldukça önemli bir role sahiptir.

Öğrencilerin başarılı olmasında bilişsel davranışlar kadar duyuşsal davranışların da önemi büyüktür. Öğrencilerin kendilerine yakınlık gösteren öğretmenlerin derslerinde daha aktif olduğu ve bu dersleri daha çok sevdiği bilinmektedir (Geçer ve Deryakulu, 2004). Konuyla ilgili yapılan bir araştırma sonucunda da öğrencinin öğretmenini sevmesi ve yakınlık duymasıyla derse katılımı arasında pozitif ilişki bulunmuştur (Çelik, Örenoğlu Toraman, ve Çelik, 2018). Derse katılım ile ilgili yapılan çalışmalar, öğrenci akran ve öğretmenlerinin verdikleri desteğin öğrenci katılımında etkili olduğunu dile getirmektedir (Sever, 2014).

Uzaktan eğitimin temel bir fonksiyonu da eğitim öğretim faaliyetlerini eğitimci merkezli olmaktan çıkarıp öğrenci merkezli haline getirmesidir. Yüz yüze eğitimde genelde öğretmenler belirledikleri öğretim metodunu uygulamakta ve öğrenciler daha pasif rol oynamaktadırlar. Uzaktan eğitimde ise öğrencilerin rolü daha fazladır. (Erkoca, 2021). Bu nedenle uzaktan eğitim sürecinde öğrenci katılımı daha da önemli hale gelmektedir.

Kelly ve Columbus (2020)'un araştırmasına göre uzaktan eğitim sürecinde okulların evrimii öğrenme yoluyla öğrencilerin öğrenme kalitesini nasıl artıracadı, öğrencileri fiziksel ve zihinsel olarak sağlıklı bir Şekilde nasıl geliştirileceği konuları önemli bir sorun teşkil etmektedir. Riva vd. (2021) alışmalarında uzaktan eğitim sürecinde, ğretmen-ğrenci, ğrenci-ğrenci ve göz teması gibi durumlar oldukça sınırlı bir Şekilde ortaya çıktığını, ilkokul ğrencilerinin sosyal etkileşime çok fazla ihtiyaç duyduğu göz önünde bulunduğunda, bu sınırlığın ortadan kaldırılması için önemli düzenlemelerin yapılması gerektiğini belirtmektedir. Konuyla ilgili yapılan başka bir araştırmada ise öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin dikkat problemleri yaşadığını belirtmişlerdir (Smith vd., 2020).

COVID-19 salgını döneminde uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılmama nedenlerinin ve derse katılımı sağlamaya yönelik öğretmenlerin kullandıkları stratejilerin tespit edilmesi derse katılımın arttırılmasında ve etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesinde önemlidir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerini ve derse katılımı sağlamaya yönelik öğretmenlerin kullandıkları stratejileri ğretmen görüşlerine göre incelemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için Şu sorulara cevap aranacaktır:

Öğretmen görüşlerine göre uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenleri nelerdir?

Uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamada öğretmenlerin kullandıkları stratejiler nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerini ve öğretmenlerin derse katılımı sağlamaya yönelik kullandıkları stratejileri ğretmen görüşlerine göre inceleyen nitel bir araştırmadır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması desenine göre kurgulanmıştır. Durum çalışmalarında, bir/birkaç olay veya durum derinlemesine incelenir ve incelenen durumu/olayı etkileyen veya ondan etkilenen faktörler üzerinde durulur (Cohen, Manion ve Morrison, 2005). Bu doğrultuda araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerine ve derse katılımı sağlamak için kullandıkları stratejilere ilişkin görüş, düşünce ve algıları bir durum olarak ele alınıp çözümlenmeye çalışılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın alışma grubu Eskişehir ilinde ilkokul ve ortaokullarda görev yapan uzaktan eğitim sürecinde görev alan 20 öğretmenden oluşmaktadır. Katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemi olan maksimum çeşitlilik örnekleme tekniğine başvurulmuştur. Maksimum eşitlilik örnekleme; evrende incelenen problemle

ilgili olarak kendi içinde benzeşik ve farklı durumların belirlenerek çalışmanın bu durumlar üzerinde yapılması olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2014). Bu tekniğin kullanılmasında katılımcıların çeşitliliğini sağlayarak daha zengin ve ayrıntılı verilere ulaşmak amaçlanmıştır. Araştırmada öğretmen belirlenirken kıdem, cinsiyet, yaş gibi kişisel değişkenler dikkate alınmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların farklı kademelerde (ilkokul ve ortaokul), farklı mahallelerde ve farklı sosyo-ekonomik çevrelerde (alt-orta-üst) olmasına özen gösterilmiştir. Bu yolla, okullar ve dolayısıyla yaşanan sorunlar açısından çeşitliliği yakalamak hedeflenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcılara ait bilgiler aşağıdaki Tablo 1’de özetlenmiştir:

Tablo 1.

Katılımcılara Ait Bilgiler

Değişkenler	Alt kategoriler	n	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	11	55
	Erkek	9	45
Öğretmenlik Kıdemi	10-15 yıl	5	25
	16-20 yıl	8	40
	21-30 yıl	6	30
	31 yıl ve üzeri	1	5
Branş	Sınıf Öğretmeni	11	55
	Sosyal Bilgiler	2	10
	Türkçe	2	10
	İngilizce	2	10
	Matematik	1	5
	Fen ve Teknoloji	1	5
	Beden Eğitimi	1	5
Öğrenim Düzeyi	Lisans	15	75
	Yüksek lisans	5	25
Görev yapılan okul türü	İlkokul	12	60
	Ortaokul	8	40
Toplam		20	100

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerine ve derse katılımı sağlamaya yönelik kullandıkları stratejilere ilişkin görüşlerinin ortaya konulması amacıyla öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Bu doğrultuda araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan bir görüşme formu geliştirilmiştir. Veri toplama aracının geliştirilmesi aşamasında literatür taranmış, konuyla ilgili kavramsal çerçeve oluşturulmuş, eğitim bilimleri alanından iki uzmanın görüşüne başvurulmuş ve 2 soruluk taslak form oluşturulmuştur. Bu doğrultuda öğretmenlere uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenleri ve öğrencilerin derse katılımını sağlamada kullandıkları stratejiler sorulmuştur. Hazırlanan taslak form ön deneme

yapmak üzere araştırmanın katılımcıları dışından üç öğretmene ön uygulama yapılmıştır. Bu uygulamalardan sonra forma son hali verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik beş ve araştırmanın amacına yönelik iki olmak üzere toplam yedi soru bulunmaktadır. Çalışma grubuna, uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerine ve derse katılımı sağlamaya yönelik kullandıkları stratejilere ilişkin görüşlerinin ortaya konulması amacıyla şu sorular sorulmuştur.

- Uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenleri ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- Uzaktan eğitimde öğrencilerinizin derse katılımını sağlamada kullandığınız stratejiler nelerdir?

2.4. Verilerin Toplanması

Görüşmeler 10 şubat - 4 Mart 2021 tarihleri arasında araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, öğretmenlerden alınan randevular doğrultusunda, öğretmenlerin duygularını açık ve rahat bir şekilde ortaya koyabilmelerini sağlamak adına, belirlenen zamanlarda kendi okullarında ya da istedikleri yerlerde gerçekleştirilmiştir. Görüşmelere başlamadan önce ilk olarak katılımcılar araştırmanın amacı konusunda onam formuyla bilgilendirilmiştir. Görüşmelere başlanmadan önce katılımcılara gizlilik ve etik ilkeler doğrultusunda görüşmenin gerçekleşeceği, kişi ve kurum ismi belirtilmeyeceği, elde edilen verilerin sadece araştırmacı tarafından bilineceği açıklanarak ses kayıt cihazıyla kayıt yapılmasının onayı istenmiştir. Ancak iki öğretmen ses kaydı yapılmasına izin vermemiş, bu öğretmenlerle yapılan görüşmelerde araştırmacı tarafından not tutularak kayıt altına alınmıştır. Her bir katılımcıyla yapılan görüşmelerin süresi 30-40 dakika arasında olmuştur. Görüşmelerde katılımcılara çalışmanın amacı kapsamında “uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenleri ilişkin görüşleri” ve “uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamada kullandıkları stratejilere ilişkin görüşleri” ile demografik özellikleri sorulmuştur.

2.5. Verilerin analizi

Görüşmeler sonucunda ulaşılan veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde, elde edilen veriler derinlemesine analiz edilerek verileri açıklayabilecek kavramlar (kodlar) ortaya çıkarılmakta ve bu kavramlar uygun kategoriler (temalar) altında düzenlenerek yorumlanmaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2018). Temalar oluşturulurken mevzuat ve alan yazından yararlanılmıştır. Araştırmada 20 öğretmenle toplamda 11 saatlik görüşme yapılmıştır. Alınan ses kayıtları deşifre edilerek yazıya aktarılmıştır. Görüşmelerden 84 sayfa veri elde edilmiştir. Katılımcıların her bir soruya verdiği cevaplardaki ortak noktaların tespiti yapılıp, kodlamalar yapılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan kodlar eğitim bilimleri ve nitel araştırma konularında iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanların yaptığı kodlamalar ile araştırmacının yaptığı kodlamalar

karşılaştırılarak araştırmanın güvenilirliği belirlenmiştir. Bu işlemde Güvenirlik=[Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] X 100 formülünden (Miles ve Huberman, 1994) yararlanılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda kodlayıcılar arası güvenirlilik düzeyi % 88,6 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca katılımcıların görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılar yapılmıştır. Ayrıca katılımcı gizliliğinin sağlanması amacıyla araştırmaya katılan öğretmenlere Öğretmen 1 (Ö1) şeklinde kısaltma yapılmış, katılımcılara numara verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlilik Önlemleri

Araştırmada geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin önlemler Lincoln ve Guba'nın (1985) nitel araştırmalarda iç geçerlik (inandırıcılık), dış geçerlik (aktarılabirlik), iç güvenirlilik (tutarlılık) ve dış güvenirlilik (teyit edilebilirlik) çerçevesine alınmıştır. Bu amaçla araştırmada geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için şunlar yapılmıştır:

İç geçerliği sağlamak için görüşme soruları hazırlanırken literatür incelenmiş, kullanılacak görüşme sorularının gerekli olan verileri toplayıp toplamayacağına ilişkin olarak iki uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Hazırlanan taslak form ön deneme yapmak üzere araştırmanın katılımcıları dışından üç öğretmene ön uygulama yapılmıştır. İnanırıcılık için ilk olarak katılımcılarla yeterli kadar etkileşim kurulmuştur. Görüşmeler öncesi öğretmenlerin kendilerini rahat hissetmeleri için görüşmelerin gizli tutulacağı ve çalışmanın amacı açıklanmıştır. Ses kaydı için izin istenmiş, izin vermeyen iki öğretmenle yapılan görüşmeler not tutularak kayıt altına alınmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler deşifre edildikten sonra katılımcılara gönderilerek (mail, whatsapp) paylaşılmıştır. Katılımcıların ifade etmek istedikleriyle araştırmacı tarafından yapılan deşifreler ifadeler karşılaştırılarak katılımcı teyidi alınmıştır.

Araştırmanın dış geçerliğini (aktarılabirliğini) sağlamak için araştırmanın her bir aşaması tüm ayrıntılarıyla okuyucuya sunulmuş ve mümkün olduğunca açık bir biçimde tüm süreçlerden söz edilmiştir. Ayrıca araştırmada dış geçerliği artırabilmek için, çalışma grubunda azami çeşitlilik sağlanmaya çalışılmıştır. Özellikle farklı sosyo-ekonomik çevrelerden öğrenci alan, farklı mahallerde bulunan ve farklı kademlerdeki (ilk ve ortaokul) okulların çalışma grubuna alınmasına özen gösterilmiştir.

Araştırmanın iç güvenirlliğini (tutarlılığını) sağlamak için kodlayıcılar arası görüş birliği stratejisinden yararlanılmıştır (Cresswell, 2007). Araştırmacı tarafından oluşturulan kodlar eğitim bilimleri ve nitel araştırma konularında iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanların yaptığı kodlamalar ile araştırmacının yaptığı kodlamalar karşılaştırılarak araştırmanın güvenilirliği belirlenmiştir. Bununla birlikte katılımcıların özgün görüş ve düşünceleri yansıtmak üzere doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Araştırmanın dış güvenilirliğini (teyit edilebilirlik) sağlamak için teyit incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen ham veriler ve bu veriler doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ve yapılan yorumlar, alan uzmanına teyit incelemesi için sunulmuş ve alan uzmanının teyidi alınmıştır. Ayrıca araştırma süreci boyunca alınan notlar, ses kayıtları, toplanan ham veriler, analiz aşamasında kullanılan kod yapıları ihtiyaç duyulduğunda tekrar ulaşılabilmesi adına araştırmacı tarafından dijital olarak arşivlenmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde, COVID-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerine ve derse katılımı sağlamaya yönelik öğretmenlerin kullandıkları stratejileri ilişkin öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Aşağıda öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenleri

Uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin Derse Katılmama Nedenleri

Tema	Kodlar	f
Öğrenciden kaynaklı nedenler	Motivasyon düşüklüğü/isteksizlik	17
	Sorumluluk bilincinin gelişmemesi	14
	İlgisizlik	10
	Dersten soğuma ve sıkılma	7
	Yorgunluk	5
Öğrenci dışı nedenler	Ders saatlerinin fazlalığı	19
	Derslerin interaktif işlenmemesi	18
	Devam zorunluluğunun olmaması	17
	Öğrenci/öğretmen iletişiminin zayıflaması	17
	Uzaktan eğitim sürecinin uzaması	15
	Dönüt ve geri bildirim kısıtlılığı	13
	Katılımın ders notunu etkilememesi	12
	Müfredatın yüz yüze eğitime göre olması	12
	Yüz yüze eğitimden sonra tekrar uzaktan eğitime geçilmesi	9
	Velilerden kaynaklı durumlar	8
	Bazı derslerin uygulamaya dönük olması	8
	Teknolojik alt yapı ve araç-gereç eksikliği	7
	İnternet bağlantı sorunu	6
	Derslerin erken saatte başlaması	5
	Ev ortamının uygun olmaması	5
TV yayınları ile canlı ders saatlerinin çakışması	4	

Tablo 2’de görüleceği üzere uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri öğrenciden kaynaklı nedenler ve öğrenci dışı nedenler olmak üzere iki temada toplanmıştır. Öğretmenler tarafından uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmamalarında öğrenciden kaynaklı nedenler *motivasyon düşüklüğü/isteksizlik, sorumluluk bilincinin gelişmemesi, ilgisizlik, dersten soğuma/sıkılma ve yorgunluk* olarak ifade edilmiştir. Öğrenci dışı nedenler ise *ders saatlerinin fazlalığı, derslerin interaktif işlenmemesi, devam zorunluluğunun olmaması, öğrenci/öğretmen iletişiminin zayıflaması, uzaktan eğitim sürecinin uzaması, dönüt ve geri bildirim kısıtlılığı, katılımın ders notunu etkilememesi, müfredatın yüz yüze eğitime göre olması, yüz yüze eğitimden sonra tekrar uzaktan eğitime geçilmesi, velilerden kaynaklı durumlar, bazı derslerin uygulamaya dönük olması, teknolojik alt yapı ve araç-gereç eksikliği, internet bağlantı sorunu, derslerin erken saatte başlaması, ev ortamının uygun olmaması ve TV yayınları ile canlı ders saatlerinin çakışması* olarak sıralanmıştır. Araştırma bulgularına göre uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmamalarının önünde öğrenci dışı nedenlerin öğrenciden kaynaklı nedenlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin konuyla ilgili örnek ifadelerinden bazıları aşağıda sunulmuştur:

“Öğrenciler ekran karşısına geçmekten yoruldu. Aylardır ekrana bakıyor öğrenciler. Günde 8 saat ekrana bakıyorlar. Şu saate ne anlatırsanız anlatın, kim anlatırsa anlatsın aynı ilgisizlikle karşılaşır. Baştan beri söylüyorum, günde 8 saat çok fazla. Az ve öz, bıktırmadan..” Ö4..

“İlk zamanlar uzaktan yaptığım canlı derslere katılım gayet iyiydi. Fakat katılımın zorunlu olmadığı anlaşılınca öğrencilerin derslere katılımında oldukça düşme yaşandı.” Ö7

“Birçok öğrencinin bilgisayar yok. Bu öğrenciler canlı derslere telefonla katılıyorlar. Telefon ekranlarının küçüklüğü de bu öğrencilerimizin dikkatini dağıtan, motivasyonlarını engelleyen bir unsur. Yine bazı öğrenciler anne babasının telefonunu kullanarak canlı derslere katılabiliyorlar. Anne baba işe gittiklerinde canlı derse katılamadıklarını ifade ediyorlar” Ö11.

“Okulda yaptığımız derslerde öğrencilerimizin dikkatini çekmek için kullandığımız yöntemleri uzaktan eğitimde kullanmak mümkün değil. Dersleri daha etkileşimli ve interaktif işlemek gerekiyor. Klasik yöntemlerle yaptığımız derslere öğrencilerin birçoğu katılmak istemiyor.” Ö8.

“Bir evde üç çocuk olup da tek telefon ile derse katılım olursa hangi çocuk hangi derse katılsın? Ayrıca internet de problem.” Ö14.

“Normal zamanda işlenen müfredat aynı şekilde uzaktan eğitimde de işleniyor ve aynı verim bekleniyor... Uzaktan eğitimde ders süresi kırk dakikadan otuz dakikaya indirildi fakat müfredattaki konular aynı. Durum böyle olunca yoğun bir şekilde müfredatı yetiştirmeye çalışıyoruz. Bu nedenle süreçte öğrencilerde ilgisizlik ve sorumluluk baş göstermeye başladı, bu durumda katılım da azaldı.” Ö2.

“Ailelerin bilinçsizliği ,kendi tercihleri ile derse katılmayan öğrenciler ayrı bir sorun.. Bir de köylerde internet ve cihazları olmadığı için ya da aileleri bilinçsiz olup eğitimi önemsemediği için derse katılmayan öğrenciler var onlar ayrı bir sorun...” Ö3.

“Ders programında ders başlangıç saatlerinin sabah erken saatlerde olmasından bazı öğrenciler uyanamadıkları için dersime katılmıyor. Sabah ilk iki derste öğrencilerin uykulu olmaları, esnemeleri ve derse aç katılmaları. Rüya gibi bir ders oluyor ilk iki saat” Ö5

“COVID-19 sürecinde yaşanan belirsizlikler, okulların bir açılıp bir kapanması çocukların konsantre olamamasına neden oldu. Okula seyerek gelen çocuk canı ders olduğu zaman katılım göstermiyor.” Ö19

“Uzaktan eğitimde çocuklar soyut olan Fen kavramlarını anlamakta zorlanıyorlar. Deney yapma imkânı çok kısıtlı. Böyle olunca da derse katılmak istemiyorlar.” Ö10.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımının önünde birden fazla neden olduğu katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Özellikle uzaktan eğitimde öğrencilerin motivasyon kaybına uğramaları ve ders saatlerinin fazlalığı derse katılımın Önündeki başlıca Engeller olarak ortaya çıkmaktadır.

3.2. Uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamada öğretmenlerin kullandıkları stratejiler

Uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamaya yönelik öğretmenlerin kullandıkları stratejilere ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3.

Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin Derse Katılımını Sağlamada Öğretmenlerin Kullandıkları Stratejiler

Tema	Kodlar	f
Öğrenciye dönük stratejiler	Yakınlık kurma	17
	İlgilerini tespit etme ve dikkate alma	15
	Merak duygularını canlı tutma	14
	Bireysel farklılıkları dikkate alma	11
Uygulamaya dönük stratejiler	Dersi interaktif etkinliklerle zenginleştirme	18
	Ders saatlerinde esneklik	16
	Oyunlaştırma	15
	Etkileşimi sağlama	14
	Sürece velileri dâhil etme	14
	Zümre öğretmenlerle işbirliği yapma	11
	Akran desteğini sağlama	10
	Farklı araçları kullanma	8
	Rehberlik servisinden destek alma	6
	Ders bazlı katılım istatistiklerini velilerle paylaşma	4

Tablo 3’te görüldüğü üzere öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamada kullandıkları stratejiler *öğrenciye dönük stratejiler* ve *uygulamaya dönük stratejiler* olmak üzere iki tema altında kümelenebilir. Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlarken kullandıkları öğrenciye dönük stratejiler *yakınlık kurma, ilgilerini tespit etme ve dikkate alma, merak duygularını canlı tutma ve bireysel farklılıkları dikkate alma* olarak ifade edilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlarken kullandıkları uygulamaya dönük stratejiler ise *dersi interaktif etkinliklerle zenginleştirme, ders saatlerinde esneklik, oyunlaştırma, etkileşimi sağlama, sürece velileri dâhil etme, zümre öğretmenlerle işbirliği yapma, akran*

desteğini sağlama, farklı araçları kullanma, rehberlik servisinden destek alma ve ders bazlı katılım istatistiklerini velilerle paylaşma olarak sıralanmıştır. Katılımcı öğretmenlerin konuyla ilgili örnek ifadelerinden bazıları aşağıda sunulmuştur:

“Ders saatini öğrenciye göre ayarlamaya çalışıyorum Katılmayan çocuklarım için çözüm üretiyorum, ailelerle sürekli işbirliği yapıyorum. Farklı saatler ayarlıyorum.” Ö1

“İki yıldır dersine girdiğim öğrencilerle yüz yüze eğitim döneminde sevgi ve ilgi çerçevesinde çok güzel, yakın bir ilişkim vardı. Bu durum pandemi döneminde de ailelerin desteğini alarak devam etti. Derslerde ilgi ve merak unsurlarını devreye sokmaya çalışıyorum.” Ö6.

“İnteraktif olarak Quiziz, Wordwall, Kahoot gibi web 2.0 araçlarını da kullanıyorum. Öğrencilerimin bu sayede hem eğlenip hem de öğrendiklerini gözlemliyorum. Katılım da gayet iyi. Bir sonraki dersi de merakla bekliyorlar.” Ö20.

“Sınıfımda canlı derslerde üçerli öğrenci grupları oluşturdum. Kendi aralarında iş birliğini ve takım çalışmasını gerektirecek etkinlikler yaptırıyorum. Ders saati başlamadan önce kendi aralarında iletişim kurmalarını istiyorum. Derse takım halinde katılıyorlar.” Ö9

“Derste küçük yarışmalar yapmanın ve eğitsel oyunlar oynamanın katılım konusunda çok faydasını gördüm. Ayrıca öğrencilerimin ilgi alanlarına göre etkinlikler planlamaya çalışıyorum.” Ö12.

“Katılımı arttırmak için EBA dışında özellikle velisinin cep telefonu ile bağlanan öğrenciler için akşam saatlerinde Zoom üzerinden ders yaptım.” Ö17.

Katılımcı öğretmenlerin ifadelerinden uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamada öğretmenlerin birden fazla strateji kullandıkları, özellikle öğrenciyi derse katmada öğrenciyle yakınlık kurdukları ve dersleri interaktif etkinliklerle zenginleştirerek işledikleri anlaşılmaktadır.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada COVID-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenleri ve derse katılımı sağlamaya yönelik öğretmenlerin kullandıkları stratejiler öğretmen görüşlerine göre incelenmiştir.

4.1. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin Derse Katılmama Nedenlerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Öğrencilerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenleri öğrenciden kaynaklı nedenler ve öğrenci dışı nedenler olmak üzere iki temada toplanmıştır. Bulgular incelendiğinde derse katılmama ile ilgili öğrenci dışı nedenlerin öğrenciden kaynaklı nedenlerden daha fazla olduğu görülmektedir

Öğretmenler tarafından uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmamalarında öğrenciden kaynaklı nedenler motivasyon düşüklüğü/isteksizlik, sorumluluk bilincinin gelişmemesi, ilgisizlik, dersten soğuma/sıkılma ve yorgunluk olarak ifade edilmiştir. Demir ve Özdaş (2020) tarafından yapılan araştırmadaki COVID-19 sürecinde ilkokuldaki uzaktan eğitim sürecinde öğrenci motivasyonunun düştüğü ve öğrencilerin ilgisiz oldukları sonucu

araştırma bulgularını desteklemektedir. Benzer şekilde Bakioğlu ve evik (2020) alışmalarında uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan problemlerden birisi olarak öğrencilerin motivasyon düşüklüğü yaağadığını ve derse katılımlarının dştğğn tespit etmiştir. Azevedo'ya (2015) göre eğitim sürecinde derse katılım bireyin motivasyonunun harekete geçirilen bir yönüdür. Konuyla ilgili olarak Eryılmaz ve Dereli (2011) derse katılımın bazı öğrencilere zor ve sıkıcı geldiğine, bazılarına ise kolay ve gayet keyifli gelebildiğine dikkati çekmektedir. Yılmaz vd.'nin (2020) alışmalarındaki pandemi döneminde öğrencilerin gdlenememe sorununu yaağadıklarının bulgusu araştırma bulgularıyla uyumludur. Prez-Lpez vd. (2021) araştırmalarında pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitim faaliyetlerinde ğretmen ve öğrencinin yüz yüze iletişimde bulunamamasının öğrencilerde motivasyon kaybı oluşturduğunu, bu durumun da uzaktan eğitimde ğrenci katılımını dşrdğğn ortaya koymuştur. Marek, Chew ve Wu (2021) ise öğretmenler üzerinde yaptđđı çalışmada COVID-19 sürecindeki uzaktan eğitimde öğrencilerin sıkılma ve soğuma yaağadıklarının tespit etmiştir.

Araştırmadaki bir diğer önemli bulgu COVID-19 salgını sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitimde derse katılmamalarında ğrenci dışı nedenlerin öğrenciden kaynaklı nedenlere göre sayıca fazla oluşudur. Katılımcı ğretmenler tarafından uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılmamalarındaki ğrenci dışı nedenler; ders saatlerinin fazlalığı, derslerin interaktif işlenmemesi, devam zorunluluğunun olmaması, ğrenci/ğretmen iletişiminin zayıflaması, uzaktan eğitim sürecinin uzaması, dönüt ve geri bildirim kısıtlılığı, katılımın ders notunu etkilememesi, müfredatın yüz yüze eğitime göre olması, yüz yüze eğitimden sonra tekrar uzaktan eğitime geçilmesi, velilerden kaynaklı durumlar, bazı derslerin uygulamaya dönük olması, teknolojik alt yapı ve araç-gereç eksikliği, internet bağlantı sorunu, derslerin erken saatte başlaması, ev ortamının uygun olmaması ve TV yayınları ile canlı ders saatlerinin çakışması olarak ifade edilmiştir. Erbaş (2021) araştırmasında uzaktan eğitim sürecinde ders saatlerinin fazla olmasının öğrencilerin canlı derslere katılma hevesini kırdığını ifade etmektedir. Konuyla ilgili TEDMEM, (2020) tarafından açıklanan eğitim izleme raporunda ise uzaktan eğitimde ders saatlerinin azaltılmasına vurgu yapılmaktadır. Mukhtar vd. (2020) alışmalarında COVID-19 salgını sürecinde yapılan uzaktan eğitimin avantaj ve sınırlılıklarını incelemiş, araştırma sonucunda toplumun dezavantajlı kesimlerinde yaağayan öğrencilerin uzaktan eğitim alt yapısına erişmede sorunlar yaağadığını, ğrenci katılımının düşük seviyede kaldığını tespit etmiştir.

Araştırmadan elde edilen derslerin interaktif işlenmemesi bulgusu Canpolat ve Yıldırım (2021) araştırmasındaki öğretmenlerin canlı derslerde düz anlatım yöntemini kullanmasının uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlardan olduğu bulgusunu desteklemektedir. Yine araştırmadaki öğrencilerin uzaktan eğitimde derse

devam zorunluluğunun olmaması ile katılımın ders notunu etkilememesi bulgusu Çakmak vd.'nin (2018) araştırmasındaki uzaktan eğitim etkinliklerine katılımın ders notunu etkilememesi ve derse katılım zorunluluğunun olmamasının katılımı düşürdüğü sonucuyla benzerdir.

Araştırmadaki uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerine ilişkin bir diğer önemli bulgu teknolojik alt yapı ve araç-gereç eksikliğidir. Bu konuda yapılan başka çalışmalarda da uzaktan eğitimin önündeki başlıca engellerden birisi olarak teknolojik alt yapı ve araç-gereç eksikliğine dikkat çekilmektedir (Bakioğlu ve Çevik, 2020; Duman, 2020; Eken, vd., 2020; Iwai, 2020; Miks ve McIlwaine, 2020).

Katılımcı öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrenci/öğretmen iletişiminin zayıflamasının öğrencilerin derse katılımlarını zorlaştırdığını belirtmiştir. Sintema (2020) de benzer şekilde pandemi döneminde öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimin olumsuz etkilendiğini ifade etmektedir.

Araştırmada bazı derslerin uygulamaya dönük olmasının uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmamalarında ekili olduğu anlaşılmaktadır. Erişti vd., (2008), web destekli eğitimin uygulamaya dönük derslerin işlenmesine uygun olmadığı ve bu derslerin web üzerinden yapılmasının öğrencilerde sıkılma meydana getirdiğini ifade etmektedir.

4.2. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin Derse Katılımını Sağlamaya Yönelik Öğretmenlerin Kullandıkları Stratejilere Ait Bulguların Tartışılması

Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamada kullandıkları stratejiler öğrenciye dönük stratejiler ve uygulamaya dönük stratejiler olmak üzere iki tema altında kümelenmiştir. Bulgular incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin derse katılımı sağlamaya yönelik kullandıkları uygulamaya dönük stratejilerin daha fazla olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlarken kullandıkları öğrenciye dönük stratejiler yakınlık kurma, ilgilerini tespit etme, merak duygularını canlı tutma ve bireysel farklılıkları dikkate alma olarak ifade edilmiştir. Uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamada öğretmenlerin kullandıkları başlıca stratejilerden birisi öğrencilere yakınlık göstermedir. Geçer ve Deryakulu'na göre (2004) bir öğretmenin öğrencisiyle iletişimde öğrencilere yönelik sözel ya da sözsüz olumlu davranışlarına öğretmen yakınlık davranışları adı verilmektedir. Öğrencilerin kendilerine yakınlık gösteren öğretmenlerin derslerinde daha aktif katıldığı ve bu dersleri daha çok sevdiği bilinmektedir. Çelik, Örenoğlu Toraman ve Çelik'in (2018) derse katılım ile öğretmen yakınlığının ilişkisini incelediği araştırmadaki derse katılım ile öğretmen yakınlığının pozitif

ilişkinin olduğu bulgusu araştırma bulgularını desteklemektedir. Chang ve Satako (2020) çalışmasında ülkelerin COVID-19 pandemisinde eğitim politikalarını belirlemede öğretmenlerin uzaktan eğitimde mesleki gelişimlerini ele aldıklarını, derse katılımı arttırmaya yönelik çalışmalar yaptıklarını belirtmektedir. Hodges vd. (2020) araştırmalarında uzaktan öğretim sürecinde öğrencilerin derse katılımını sağlamada öğretmenlerin farklı yöntem ve tekniklere başvurduklarını, öğrenci seviyesini göz önünde bulundurdıkları sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada derse katılımı sağlamada öğretmenlerin başvurdukları stratejilerden bir diğeri de öğrenci ilgisini tespit etmedir. Güvenç'e (2015) göre öğretmenin öğrenci katılımını sağlaması için öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurması gerekmektedir. Erkoca (2021) ise yaptığı araştırmada uzaktan eğitimin başlangıcındaki öğrenci ilgisinin dönemin sonuna doğru azaldığı sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcı öğretmenler uzaktan eğitimde öğrencileri derse katmada merak duygularını canlı tutmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Hidi, Renninger ve Krapp'a (2004) göre öğrenme sürecine aktif katılımı etkileyen en önemli duyuşsal etmenlerden biri merak duygusudur. Bireyin öğrenme ihtiyacından kaynaklanan merak duygusu, bireyi yeni öğrenme durumlarına yönelten ve keşfetme davranışları göstermesini sağlayan duygusal bir etmendir. Litman ve Spielberger (2003) merak duygusunun öğrenme sürecinde yeni bilgi edinmeye yönelik keşif amaçlı davranışları motive eden yeni duyuşsal deneyimler olduğunu ifade etmektedir. Öğretmenlerin derslerde öğrencilerin merak duygusunu pekiştirici yönde etkinliklere yer vermesinin derse katılma davranışına olumlu yönde katkı yapacağı söylenebilir.

Araştırmada uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamada öğretmenler bireysel farklılıkları dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. Bireysel farklılıklarla ilgili olarak Kuzgun (2004), bireysel farklılıkların fiziksel farklılıklar olarak düşünülmemesi gerektiğini bireylerin kendi aralarında zihinsel, psikolojik ve toplumsal olarak da farklılaştığını ifade etmektedir. Aktepe (2005) ise her bireyin doğal olarak farklı yeteneğe, zekâya, ön bilgiye, öğrenme biçimine ve farklı motivasyona sahip olduğunu bu nedenle öğretim sürecinin planlanmasında ve öğretim sürecine aktif katılımı sağlamada bireysel özelliklerin göz önünde bulundurulması gerektiğine dikkati çekmektedir.

Araştırma bulguları incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlarken kullandıkları uygulamaya dönük stratejiler ise dersi interaktif etkinliklerle zenginleştirme, ders saatlerinde esneklik, oyunlaştırma, etkileşimi sağlama, sürece velileri dâhil etme, zümre öğretmenlerle işbirliği yapma, akran desteğini sağlama, ilgi alanlarını dikkate alma, farklı araçları kullanma, rehberlik servisinden destek alma ve ders bazlı katılım istatistiklerini velilerle paylaşma olarak sıralanmıştır. Yeşiltaş (2013) günümüz

teknoloji çağı çocuklarının ilgisini çekecek öğrenme ortamlarının oluşturulmasında öğretim yöntem ve tekniklerinin teknoloji ile birleştirilmesinin faydalı olacağını ifade etmektedir. Gazibeyoğlu ve Aydın'ın (2020) öğrencilerin derse karşı tutumlarında meydana gelen değişimleri incelediği çalışmalarında interaktif öğrenme ortamlarının öğrencilerin ilgilerine olumlu yönde katkı yaptığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmadaki derse katılımı sağlamada oyunlaştırmayla ilgili bulgu Prensky'nin (2007) oyuna dayalı öğrenmenin sürükleyici ve eğlenceli bir öğrenme süreci sağlayarak öğrencilerin derse aktif katılımı sağladığı görüşünü desteklemektedir. Demir ve Eren (2020) tarafından yapılan araştırmada da Kahoot ve Quizizz uygulamalarının kullanımının öğrenciler tarafından eğlenceli, faydalı ve öğretici bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Wang, Zhu ve Sætre (2016) ise çalışmalarında oyun tabanlı sistemin kullanıldığı derslerde diğerlerine göre öğrencilerin derse katılımları, motivasyonları ile konsantrasyonlarının arttığı ve dersten daha çok keyif aldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcı öğretmenler uzaktan eğitimde öğrencilerin derslere katılımını sağlamada velileri sürece dâhil ettiklerini ifade etmişlerdir. Velilerin eğitim sürecine katılımı öğrenci başarısını artırmakta ve öğrencilerin olumsuz davranışlarının azalmasına yol açmaktadır. Ailenin okul ve öğretmenle iş birliği yapmasını ailenin eğitimi, çocuğun durumu, inanç ve beklentileri, kültürel ortam, velinin zaman ve yaşam gereksinimleri, bilgi eksikliği ve okul çevresi etkilemektedir (Patrikakou, 2008). Kolay'a (2004) göre velinin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi, öğrenci motivasyonunu arttırıcı bir etkiye sahiptir.

Araştırmadaki bir diğer önemli bulgu uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamada zümre öğretmenlerle işbirliği yapılmasıdır. Öğretmenlerin meslektaşlarıyla iş birliği yapmasının zorunluluk olduğunu belirten Bryk ve Schneider (2002) bunun nedenini ise öğrencilerin eğitim fırsatlarının arttırılmasında öğretmen iş birliğinin etkili olduğu şeklinde açıklamaktadır. Saxe vd. (2001) çalışmasında öğrencilerin öğrenme sürecinde öğretmenlerin meslektaşlarıyla iş birliği yapmalarının etkili olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulardan birisi de öğretmenlerin uzaktan eğitimde derslere katılımını sağlamada akran desteğinden faydalanmasıdır. Fredricks, Blumenfeld ve Paris (2004) çalışmalarında, katılımın öğretmen ve akran desteğiyle pekiştirildiğinde daha olumlu sonuçlar doğuracağını ortaya koymuştur.

Sonuç olarak; COVID-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmama nedenlerini ve derse katılımı sağlamaya yönelik öğretmenlerin kullandıkları stratejilerin ortaya çıkarıldığı bu çalışmada; derse katılmamaya ilgili öğrenci dışı nedenlerin öğrenciden kaynaklı nedenlerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Ayrıca öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamak için öğrenciye ve uygulamaya dönük stratejilere başvurduğu anlaşılmaktadır. Araştırma bulgularına dayanarak uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılımını sağlamak için şu öneriler getirilebilir:

Öğrencilerin derse katılımında öğrencinin öğretmeni ile kuracağı yakınlık önem arz ettiğinden öğretmenlere öğrenciyle yakınlık kurmaya yönelik mesleki gelişim faaliyetleri düzenlenebilir.

Uzaktan eğitimde interaktif ders işleme becerisini geliştirmeye yönelik öğretmenlere hizmet içi eğitim düzenlenebilir.

Müfredatta uzaktan eğitime yönelik düzenleme yapılabilir.

Ders saatlerinin sayısı uzaktan eğitim göz önünde bulundurularak azaltılabilir. Ders başlangıç saatleri öğrenci durumları göz önünde bulundurularak esnek yapılandırılabilir. Ders içerikleri tüm farklılıklar dikkate alınarak yeniden oluşturulabilir.

Teknolojik imkânı yetersiz öğrenciler tespit edilerek EBA destek noktalarından yararlandırılabilir.

Öğrencinin derse katılımın sağlanması için velilerle etkin işbirliği yapılmalı, katılım bilgileri düzenli olarak velilerle paylaşılmalıdır. Öğrencinin derse katılımı bilgisi sms olarak anlık velilere gönderilebilir.

Öğrenci karnesinde derse katılımı gösteren bilgilere yer verilebilir. Mazeretsiz derslere katılmayan öğrencilere yaptırım uygulanabilir.

Araştırmanın Sınırlıkları

Araştırmadan elde edilen veriler katılımcı öğretmenlerin subjektif görüşleri (20 öğretmen) ve araştırmanın yapıldığı zamandaki (2021 Ocak-Şubat) koşullarla sınırlıdır.

Etik Beyan

Bu çalışmanın özgün bir çalışma olduğu ve tüm süreçlerde COPE'nin sunduğu etik standartlar çerçevesinde bilimsel etik kurallara ve sorumluluklara uygun davrandığımı beyan ederim.

Araştırmacı Rolü

Araştırmanın tüm aşamaları (problemin belirlenmesi, uygulanacak araştırma yöntemine karar verilmesi, verilerin toplanması, analizi) yazar tarafından bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerine uygun bir şekilde yürütülmüştür. Araştırmacı, çalışma yapılan alanda uzmandır ve süreçte yorumlar literatüre dayalı olarak kişisel yargılardan bağımsız olarak yapılmıştır.

5. Kaynakça

- Aktepe, V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 15-24.
- Allen, I. E. & Seaman, J. (2017). *Digital learning compass: distance education enrollment report: 2017*. Babson Survey Research Group. <https://onlinelearningsurvey.com/reports/digitallearningcompassenrollment2017.pdf>
- Appleton, J. J., Christenson, S. L., & Furlong, M. J. (2008). Student engagement with school: Critical conceptual and methodological issues of the construct. *Psychology in the Schools*, 45(5), 369-386.
- Arat, T. & Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Archambault, I., Janosz, M., Fallu, J. S., & Pagani, L. S. (2009). Student engagement and its relationship with early high school dropout. *Journal of Adolescence*, 32(3), 651-670.
- Aydın, C. H. (2011). *Açık ve uzaktan öğrenme: Öğrenci adaylarının bakış açısı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Azevedo, R. (2015). Defining and measuring engagement and learning in science: Conceptual, theoretical, methodological, and analytical issues. *Educational Psychologist*, 50(1), 84-94.
- Bağrıaçık Y., A., & Banyard, P. (2020). Engagement in distance education settings: A trend analysis. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 21(1), 101-120.
- Bakioğlu, B., Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Bayburtlu, Y.S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Turkish Studies*, 15(4), 131-151.
- Bryk, A. S. & Schneider, B. (2002). *Trust in schools: A core resource for improvement*. New York, NY: Russell Sage Foundation.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. (19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Canpolat, U., & Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin COVID-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 74-109.
- Chang, G.C.& Satako, Y.(2020). How are countries addressing the Covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures. <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/>, web adresinden 12 Ekim 2021 tarihinde edinilmiştir
- Christenson, S. L., Reschly, A. L. & Wylie, C. (2012). *Handbook of research on student engagement*. New York, NY: Springer Science.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2005). *Research methods in education*. (5th Ed.). London: Routledge Falmer.
- Cresswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çakmak Karapınar, D., Güler, M., Kurşun, E., & Karaman, S. (2018). Atatürk Üniversitesi kampüs tabanlı dersler modeli bileşenlerine yönelik öğrenci görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 90-111.

- Çelik, S, Örenoğlu Toraman, S, & Çelik, K. (2018). Öğrenci başarısının derse katılım ve öğretmen yakınlığıyla ilişkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1) , 209-217.
- Demir, S, Eren, E. (2020). Değerlendirme aracı olarak oyunlaştırma platformlarının kullanımının öğrencilerin derse katılım ve motivasyonlarına etkisi. *Asya Öğretim Dergisi*, 8(1), 47-65.
- DeWitt, J., Archer, L., Osborne, J., Dillon, J., Willis, B., & Wong, B. (2011). High aspirations but low progression: the science aspirations–careers paradox amongst minority ethnic students. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 9(2), 243-271.
- Duman, S. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 95-112.
- Eccles, J. S., & Wang, M. (2012). *Part I commentary: So what is student engagement anyway*. In S. L. Christenson, A. L. Reschly, ve C.Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (pp. 133–145). New York: Springer Sciences.
- Eken, O., Tosun, N., & Tuzcu Eken, D., (2020). COVID-19 salgını ile acil ve zorunlu uzaktan eğitime geçiş: Genel bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, *Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim*, 113-128.
- Erbaş, Y. (2021). Covid-19 salgını döneminde eğitim: İlkokuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 360-380.
- Erişti, S. D., Şişman, E., & Yıldırım, Y. (2008). Examining opinions of elementary school subject teachers on the web-assisted teaching, *Elementary Education Online*, 7(2), 384-400.
- Erkoca, M. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ilgisi – bir çalışma. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 148-163.
- Eryılmaz, A. & Dereli, E. (2011). Derse katılmama durumundaki zaman yönelimi ölçeğinin psikometrik özellikleri. *İlköğretim Online*, 10(3), 1178-1190.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C. & Paris. A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-109.
- Gazibeyoğlu, T., & Aydın, A. (2020). STEM uygulamalarının 7. sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersine karşı tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, (2), 724-752.
- Geçer, A., & Deryakulu, D. (2004). Öğretmen yakınlığının öğrencilerin başarıları, tutumları ve güdülenme düzeyleri üzerindeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 40, 518–543.
- Güvenç, H. (2015). Etkin katılım ölçeği geliştirme ve uyarlama çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(16), 255-267.
- Hidi, S., Renninger, K. A., & Krapp, A. (2004). *Interest, a motivational variable that combines affective and cognitive functioning*. In D. Y. Dai & R. J. Sternberg (Eds.), *Motivation, emotion, and cognition: integrative perspectives on intellectual functioning and development* (pp. 89-115). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Hijazi, S. T. & Naqvi, R. (2006). Factors affecting students' performance. *Bangladesh e-Journal of Sociology*. 3(1), 1-10.
- Hodges, C. B., Moore, S., Locke, B., Trust. T. & Bond, A. (2020). The Difference Between Emergency Remote Teaching and Online Learning. *Educause Review*, 27. <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remoteteaching-and-online-learning#fn8> (Erişim tarihi: 08.10.2021)
- Hutt, M. (2020). Top 10 disadvantages of distance learning. <https://www.eztalks.com/elearning/top-10-disadvantages-of-distance-learning.html>
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.

- Iwai, Y. (2020). Online Learning during the COVID-19 pandemic: What do we gain and what do we lose when classrooms go virtual?', Scientific American. <https://blogs.scientificamerican.com/observations/online-learning-during-the-COVID-19-pandemic/>. adresinden 15.04.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Kelly, A. P., & Columbus, R. (2020). *College in the time of coronavirus challenges facing American higher education*. <https://www.aei.org/research-products/report/college-in-the-time-of-coronavirus-challenges-facing-american-higher-education/>
- Kenny, G., Kenny, D., & Dumont, R. (1995). *Mission and place: Strengthening learning and community through campus design*. West Port, CT: Praeger Publishers.
- Kolay, Y. (2004). Okul-aile-çevre iş birliğinin eğitim sistemindeki yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 164. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/kolay.htm adresinden 16.04.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Kuzgun, Y. (2004). *Eğitimde bireysel farklılıklar*. Ankara; Nobel Yayın Dağıtım.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Newbury Park, CA: Sage.
- Litman, J. A. & Spielberger, C. D. (2003). Measuring epistemic curiosity and its diverse and specific components. *Journal of Personality Assessment*, 80(1), 75-86.
- Maltese, A. V., ve Tai, R. H. (2010). Eyeballs in the fridge: Sources of early interest in science. *International Journal of Science Education*, 32(5), 669-685.
- Marek, M. W., Chew, C. S. & Wu, W. C. V. (2021). Teacher experiences in converting classes to distance learning in the COVID-19 pandemic. *International Journal of Distance Education Technologies (IJDET)*, 19(1), 40-60.
- Miles, B., M. & Huberman, A., M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd ed.). London: Sage Pub.
- Miks, J., & McIlwaine, J. (2020). *Keeping the world's children learning through COVID-19. Research report*, UNICEF. <https://www.unicef.org/coronavirus/keeping-worlds-children-learning-through-covid-19>. adresinden 16.04.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Mukhtar, K., Javed, K., Arooj, M. & Sethi, A. (2020). Advantages, limitations and recommendations for online learning during COVID-19 pandemic era. *Pakistan Journal Of Medical Sciences*, 36(COVID19-S4), 27-31.
- Patrikakou, E. N. (2008). *The power of parent involvement: Evidence, ideas, and tools for student success*. Academic Development Institute, DePaul University.
- Pérez-López, E., Atochero, A. V. & Rivero, S. C. (2021). Educación a distancia en tiempos de COVID-19: Análisis desde la perspectiva de los estudiantes universitarios. *Revista Iberoamericana de Educación a Distancia*, 24(1), 331-350.
- Prensky, M. (2007). *Digital game-based learning: Practical ideas for the applications of digital game-based learning*. St-Paul: Paragon House.
- Riva, G., Wiederhold, B. K. & Mantovani, F. (2021). Surviving COVID-19: The neuroscience of smart working and distance learning. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 24(2), 79-85.
- TEDMEM, (2020). *COVID-19 sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Tytler, R., & Osborne, J. (2012). *Student attitudes and aspirations towards science*. In B. J. Fraser, K. Tobin, ve C. J. McRobbie (Eds.), *Second international handbook of science education* (pp. 597– 625). New York, NY: Springer International.

- Wang, A. I., Zhu, M., & Sætre, R. (2016). *The effect of digitizing and gamifying quizzing in classrooms*. In Proceedings of the 10th European Conference on Games Based Learning. University of the West of Scotland, Paisley, Scotland.
- Sae-Khow, J. (2014). Developing of indicators of an e-learning benchmarking model for higher education institutions. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 13(2), 35-43.
- Saxe, G., Gearhart, M., & Nasir, N. S. (2001). Enhancing students' understanding of mathematics: A study of three contrasting approaches to professional support. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 4, 55-79.
- Schlosser, A. L. & Simonson, M. (2002). *Distance education: Definition and glossary of terms* (Second ed.). Iap.
- Sever, M. (2014). Derse katılım envanterinin Türk kültürüne uyarlanması. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 171-182.
- Sintema, E. J. (2020). Effect of COVID-19 on the performance of grade 12 students: Implications for STEM education. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(7), 1-6.
- Skinner, E. A., & Pitzer, J. R. (2012). *Developmental dynamics of student engagement, coping, and everyday resilience*. In S. L. Christenson, A. L. Reschly, & C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (pp. 21-44). New York, NY: Springer.
- Smith, J., Schreder, K. & Porter, L. (2020). Are they paying attention, or are they shoe-shopping? Evidence from online learning. *International Journal of Multidisciplinary Perspectives in Higher Education*, 5(1), 200-209.
- Yavuz, M., Gülmez, D. & Özkara, T. (2016). Fen lisesi öğrencilerinin akademik başarıları ile ilgili deneyimlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1655-1672.
- Yeşiltaş, E. (2017). *Sosyal bilgiler öğretiminde interaktif ortam ve bilgisayar kullanımı*. Sever, R. ve Koçoğlu, E. (Ed), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı içinde* (ss. 103-127). Ankara: Pegem Akademi.

6. Extended Summary

Due to the COVID-19 outbreak, schools were closed across the country in 194 countries as of the second half of the 2019-2020 academic year, and face-to-face education was suspended in schools in the second week of March 2020 in Turkey. Immediately after face-to-face education was interrupted in schools, the continuity of learning was tried to be ensured by using distance learning tools and facilities immediately, and distance education activities were initiated (TEDMEM, 2020).

However, some studies conducted during the COVID-19 outbreak show that there are problems in the participation of students in the lessons during the distance education process. Can, (2020) stated that participation in live classes was low, Bayburtlu, (2020) did not have the desired level of participation in distance classes, Bakioğlu & Çevik (2020) stated that one of the problems experienced with students in the distance education process is not attending classes, and Bağriaçık & Banyard, (2020), on the other hand, determined in their research that the problem of students' inability to be motivated in distance education constitutes an obstacle to participation in class.

During the COVID-19 epidemic period, determining the reasons for students not attending the lessons and the strategies used by teachers to ensure participation in the lesson are important in increasing class participation and effective learning. In this direction, the aim of the study is to examine the reasons for students not attending the lessons in distance education and the strategies used by teachers to ensure participation in the lesson according to the teachers' opinions.

This research is a qualitative study that examines the reasons of students not attending the lesson in distance education and the strategies teachers use to ensure participation in the lesson according to the teachers' opinions.

The study group of the research consists of 20 teachers who work in the primary and secondary schools in Eskişehir, who work in the distance education process. While determining the participants, maximum diversity sampling technique, which is purposeful sampling method, was used.

The semi-structured interview form developed by the researcher was used to collect the research data. During the development of the data collection tool, the literature was scanned, the conceptual framework on the subject was created, the opinions of two experts from the field of educational sciences were consulted, and a draft form with 2 questions was created.

The interviews were conducted by the researcher between February 10 and March 4, 2021. The interviews were held at their own schools or wherever they wanted, in order to enable teachers to express their feelings openly and comfortably, in line with the appointments received from the teachers.

The data obtained as a result of the interviews were analyzed with the content analysis technique. In the content analysis, the obtained data are analyzed in depth and the concepts (codes) that can explain the data are revealed and these concepts are organized and interpreted under appropriate categories (themes) (Yıldırım & Şimşek, 2018). Legislation and literature were used while creating themes. In the research, a total of 11 hours of interviews were made with 20 teachers. The recorded sound recordings were transcribed and transcribed. In order to check the accuracy of the deciphering process, the data obtained from the voice recordings and the data obtained from the interview form were compared. 84 pages of data were obtained from the interviews. The common points in the answers given by the participants to each question were determined and coded.

Measures regarding validity and reliability in the study were taken into the framework of Lincoln and Guba's (1985) internal validity (credibility), external validity (transferability), internal reliability (consistency) and external reliability (verifiability) in qualitative studies.

The reasons for students not participating in the classes in distance education are grouped under two themes: student-induced reasons and non-student reasons. When the findings are examined, it is seen that there are more non-student reasons for not attending the course than student-related reasons

The reasons for students not participating in the lesson in distance education were expressed by teachers as low motivation / unwillingness, lack of awareness of responsibility, apathy, feeling cold / bored from the lesson and fatigue. In the study conducted by Demir & Özdaş (2020), the result of the COVID-19 process that the student motivation decreased during the distance education process in primary school and the students were indifferent, supports the research findings. Similarly, Bakioğlu & Çevik (2020) found that one of the problems encountered in the distance education process, students experienced low motivation and lesson participation. According to Azevedo (2015), participation in the lesson in the education process is a motivating aspect of the individual's motivation.

Regarding the subject, Eryılmaz & Dereli (2011) points out that participation in the lesson is difficult and boring for some students, while it can be easy and enjoyable for others.

Another important finding in the study is that during the COVID-19 epidemic, non-student reasons for students not attending classes in distance education are higher than student-related reasons. Non-student reasons for students not participating in the lessons during the distance education process by the participating teachers; excessive course hours, lack of interactive lectures, lack of attendance requirement, weakening of student / teacher communication, prolongation of distance education process, limitation of feedback and feedback, participation not affecting the course grade, curriculum being based on face-to-face education, restarting distance education after face-to-face education, Situations caused by parents, some courses being practical, lack of technological infrastructure and equipment, internet connection problem, early start of classes, unsuitable home environment and overlap between TV broadcasts and live class hours.

The student-oriented strategies that teachers use while ensuring the participation of students in the lessons in distance education are expressed as establishing closeness, detecting their interests, keeping their curiosity alive and taking into account individual differences. In distance education, one of the main strategies used by teachers to ensure the participation of students in the lessons is to show closeness to the students.

When the findings of the research are examined, the practical strategies that participant teachers use while ensuring the participation of students in the lessons in distance education are enriching the lesson with interactive activities, flexibility in the lesson hours, gamification, providing interaction, involving parents in the process, cooperating with class teachers, providing peer support, taking into account their interests, Using tools, getting support from the counseling service and sharing lesson-based participation statistics with parents.

As a result; In this study, in which the reasons for students not attending the lessons in distance education during the COVID-19 epidemic process and the strategies used by teachers to ensure participation in the lesson; It is seen that there are more non-student reasons for not attending the class than students. In addition, it is understood that teachers use student and practical strategies in order to ensure the participation of students in the lessons in distance education. Based on the findings of the research, the following suggestions can be made to ensure the participation of students in distance education:

Since the closeness that the student will establish with his / her teacher is important in the participation of the students in the class, professional development activities can be organized for teachers to establish closeness with the student. In-service training can be organized for teachers to develop interactive lesson processing skills in distance education. Arrangements for distance education can be made in the curriculum. The number of lecture

hours can be reduced by considering distance education. Course start times can be configured flexibly, taking into account student situations. Course contents can be recreated taking into account all the differences.